

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Робоча програма навчальної дисципліни

УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр і назва)
освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр і назва)
спеціалізації _____
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)
факультет Економічний

2022/ 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “27”
серпня 2022 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Давидов Олександр Іванович, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Програму схвалено на засіданні кафедри
фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від “11” травня 2022 року № 8

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

(підпис)

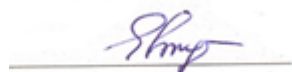
Глущенко О.В.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
економічного факультету

Протокол від “30” червня 2022 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Свтушенко В.А.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Управління вартістю підприємств» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки Другого (магістерського) рівня вищої освіти (назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня) спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою дисципліни є формування у студентів компетентностей з опанування управлінських процесів, оцінювання вартості підприємства, обґрунтування напрямів та шляхів зростання вартості підприємства та ознайомлення з досвідом іноземних та вітчизняних суб'єктів господарювання щодо прийняття рішень з менеджменту вартості підприємства.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- засвоєння теоретичних засад управління вартістю підприємства її видів та факторів що впливають на вартість підприємства;
- оволодіння основних підходів до оцінювання вартості підприємства;
- методологія та методи економічного оцінювання вартості підприємств;
- здобуття навичок здійснення аналізу, ідентифікації та оцінювання чинників що впливають на ринкову вартість підприємства.

– 1.3. Кількість кредитів – 4.

– 1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2022-й / 2023-й	2022-й / 2023-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	114 год.
Індивідуальні завдання	
-	

– 1.6. Заплановані результати навчання:

знати:

- поняття вартості підприємств, види та етапи оцінки вартості підприємств;
- характеристику методичних підходів до оцінки вартості підприємств;
- визначення та основні цілі оцінки вартості підприємств;

- загальні принципи управління вартістю підприємств;
- дохідний підхід визначення вартості підприємства;
- витратний (майновий) підхід до оцінки вартості підприємств;
- економічну додану вартість (EVA);
- чисту додану вартість (CVA);
- ринкову додану вартість (MVA);
- ставку повернення інвестицій;
- цільову функцію управління вартістю підприємств;
- цикл управління вартістю підприємств.

Вміти:

- здійснювати економічне обґрунтування управлінських рішень щодо залучення інвестицій у підприємство з фондового ринку, доцільності емісії цінних паперів різних видів, дивідендної політики підприємств;
- здійснювати економічне оцінювання підприємств та розраховувати основні фінансові показники їх вартості;
- організовувати заснування акціонерного товариства, проводити фінансові розрахунки щодо вартісних наслідків емісії акцій;
- проводити фінансові розрахунки з раціоналізації структури капіталу за критерієм вартості підприємства;
- визначати оптимальність прийняття інвестиційних рішень та їх вплив на вартість підприємства;
- обґрунтовувати доцільність форм корпоративного перетворення за критерієм вартості;
- оцінювати доцільність санації як альтернативи ліквідації, здійснювати розробку планів санації, спрямованих на відновлення вартості підприємства.

Загальні компетентності (ЗК):

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПРН 5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах;

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПРН 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;

ПРН 12. Мати навички делегування повноважень та керівництва організацією (підрозділом).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи управління вартістю підприємства.

Поняття вартості підприємств та її види. Трансформація фінансових моделей аналізу в процес розвитку управління на мікроекономічному рівні. Сутність концепції управління вартістю підприємств. Поняття, особливості і цілі оцінки вартості підприємств.

Тема 2. Оцінка вартості підприємства як базис вартісно-орієнтованого менеджменту.

Основні принципи оцінки вартості підприємств. Ризик: види, вимір, облік при оцінці вартості підприємств. Етапи процесу оцінки вартості підприємств. Загальна характеристика методичних підходів до оцінки вартості підприємств.

Тема 3. Методичні підходи до оцінки вартості підприємств.

Витратний (майновий) підхід до оцінки вартості підприємств. Прибутковий підхід до оцінки вартості підприємств. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємств.

Тема 4. Застосування основних показників вартості в концепції управління вартістю підприємств.

Економічна додана вартість (EVA). Ринкова додана вартість (MBA). Додана вартість акціонерного капіталу (SVA). Ставка повернення інвестицій (CFROI)

Тема 5. Сучасна система управління вартістю підприємств.

Чиста додана вартість (CVA). Управління вартістю підприємств як ефективна концепція сучасного менеджменту. Цільова функція управління вартістю підприємств.

Тема 6. Управління ліквідністю і фінансовою стійкістю підприємства.

Цикл управління вартістю підприємств. Фактори формування вартості підприємств в системі управління.

Тема 7. Управління структурою капіталу підприємства.

Загальна характеристика та основні відмінності між власним та позичковим капіталом підприємства. Визначення вартості власного та позичкового капіталу підприємства. Теорії, за якими структура капіталу підприємства впливає на його вартість. Фінансовий леверидж. Ефект фінансового важеля (левериджа).

Тема 8. Вплив стратегічних альтернатив розвитку на вартість бізнесу.

Стратегія і життєвий цикл компанії. Публічне розміщення акцій як інструмент підвищення капіталізації бізнесу. Оцінка і стратегії управління вартістю компанії в процесі реорганізації. Викупи з борговим фінансуванням: зміст і оцінка ефективності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів ітем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с. р.		л	п	лаб.	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Теоретичні основи управління вартістю підприємства.	15	4	2			9	16					16
Тема 2. Оцінка вартості підприємства як базис вартісно-орієнтованого менеджменту.	15	4	2			9	15	1				14
Тема 3. Методичні підходи до оцінки вартості підприємств	15	4	2			9	19	1				18
Тема 4. Застосування основних показників вартості в концепції управління вартістю підприємств.	15	4	2			9	11	1				10
Тема 5. Сучасна система управління вартістю підприємств.	15	4	2			9	11	1				10
Тема 6. Управління ліквідністю і фінансовою стійкістю підприємства.	15	4	2			9	17					17
Тема 7. Управління структурою капіталу підприємства.	15	4	2			9	15	1				14
Тема 8. Вплив стратегічних альтернатив розвитку на вартість бізнесу.	15	4	2			9	16	1				15
Усього годин	120	32	16			72	120	6				114

4. Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теоретичні основи управління вартістю підприємства.	2	
2	Оцінка вартості підприємства як базис вартісно-орієнтованого менеджменту.	2	
3	Методичні підходи до оцінки вартості підприємств	2	

4	Застосування основних показників вартості в концепції управління вартістю підприємств.	2	
5	Сучасна система управління вартістю підприємств.	2	
6	Управління ліквідністю і фінансовою стійкістю підприємства.	2	
7	Управління структурою капіталу підприємства.	2	
8	Вплив стратегічних альтернатив розвитку на вартість бізнесу.	2	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Поняття, особливості і цілі оцінки вартості підприємств	9	16
2.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Характеристика методичних підходів до оцінки вартості підприємств	9	14
3.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Прибутковий підхід до оцінки вартості підприємств	9	18
4.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Додана вартість акціонерного капіталу	9	10
5.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Цільова функція управління вартістю підприємств	9	10
6.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Фактори формування вартості підприємств	9	17
7.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Фінансовий леверидж	9	14
8.	Опрацювання навчального матеріалу за питанням: Публічне розміщення акцій як інструмент підвищення капіталізації бізнесу	9	15
	Разом	72	114

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи контролю

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Управління вартістю підприємств» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю. Під час вивчення дисципліни «Управління вартістю підприємств» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

– *поточний контроль* здійснюється на семінарських заняттях у формі усного опитування студентів.

– *проміжний контроль* проводиться за допомогою проведення опитування, тестового контролю.

– *підсумковий контроль* проводиться за допомогою проведення заліку.

Результати семестрового заліку – «зараховано» або «не зараховано», виводиться за сумою балів, набраних студентом протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного й проміжного контролю), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

8. Схеми нарахування балів

для очної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Разом поточний контроль	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
8	7	8	7	8	8	7	7	60	40	100

для заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Разом поточний контроль	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
8	7	8	7	8	8	7	7	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бабій О.М., Малишко В.С., Пудичева Г.О. Управління вартістю підприємства: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2016. 207 с.
2. Говорушко Т.А., Климаш Н.І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу: монографія. Київ: Логос, 2013. 204 с.
3. Гриценко О.А. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Управління вартістю бізнесу» (вибіркова) для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Бізнес-адміністрування». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 62 с.

4. Костирко Л.А., Терещенко О.О., Костирко Р.О., Серета О.О. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємств: Навчальний посібник. Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. 466 с.
5. Краснокутська Н. С., Коптева. Г.М. Оцінка бізнесу : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Харків: НТУ «ХП», 2021. 229 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/54213/1/Book_2021_Krasnokutska_Otsinka_biznesu.pdf
6. Лановська, Г.І., Багацька К.В., Касьянова А.О. Управління вартістю підприємства. Практикум. Київ: КНТЕУ, 2020. 28 с.
7. Мендрул О.Г. Управління вартістю підприємства: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2011. 338 с.
8. Оцінка вартості бізнесу: методичні рекомендації до практичних завдань та лабораторних робіт для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. О.П. Полтініна, С.В. Добринь. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 75 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21849/1/2019%20-%20%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%82%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E%20%D0%9F%2C%20%D0%94%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%8C%20%D0%A1%20%D0%92.pdf>
9. Полтініна О.П. Управління вартістю підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 140 с. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/20383/1/2017-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%82%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E%20%D0%9F.pdf>

Допоміжна література

1. Давидов О. І. Використання моделей доданої вартості у вартісно-орієнтованому управлінні підприємствами. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. Т.1. № 28. С. 336–343.
2. Давидов О.І. Концепція фінансової оцінки фундаментально-стейкхолдерської доданої вартості підприємств. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2018. № 4 (68). С. 89–101.
3. Давидов О.І. Методичний інструментарій фінансової оцінки фундаментально-стейкхолдерської доданої вартості підприємств. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2019. Т. 24. Вип. 2(75). С. 93–99.
4. Давидов О.І. Моделі доданої вартості підприємств: економічний зміст та особливості побудови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 28. С. 167–172.
5. Давидов О.І. Модель формування фундаментально-стейкхолдерської доданої вартості підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2019. Вип. 1(53). С. 154–162.
6. Давидов О.І. Оцінка фундаментально-стейкхолдерської доданої вартості підприємств у системі вартісно-орієнтованого управління. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 15. С. 93–99.
7. Ільчук В., Чут М., Штирхун Х. Механізм вартісно-орієнтованого управління фінансами промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2 (22). С. 101–116.

8. Корягін М.В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції: монографія. Львів: Львівська комерційна академія, 2012. 389 с.
9. Корягін М. В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку : монографія. Львів: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. 261 с.
10. Управління вартістю банку : монографія / Н. П. Шульга, О. А. Слободяник, В. М. Глибокий та ін. ; за ред. Н.П. Шульги. Київ : КНТЕУ, 2013. 391 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>
2. Про затвердження Методики оцінки майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 р, № 1891. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-%D0%BF>
3. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна та майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р., № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна»: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2004 р., № 1442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2006р., № 1655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF>
6. Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: Постанова Кабінету Міністрів України від 3.10.2007 р., № 1185. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kp071185>
7. Федерація оцінювачів бізнесу та інтелектуальної власності. URL: <http://www.fobis.com.ua>
8. Офіційний сайт Українського товариства оцінювачів. URL: <http://www.uto.com.ua>